

Zes jaar Bali

Zes jaar Bali

Henk Bus

Zes jaar Indonesië

Deel 1: Zes jaar Bali

Deel 2: Lovina

Deel 3: Aardbeving Bali en Lombok

Colofon

Titel Boek: **Zes jaar Bali**

Copyright@Henk Bus

www.mytravel-indonesia.com

Auteur: Henk Bus

Foto's: Henk Bus

www.mytravel-indonesia.com

Eerste druk, mei 2019

Omslagfoto: Henk Bus

Opmaak: Henk Bus

ISBN:

Drukker:

Niets uit deze uitgave mag worden gekopieerd, gefotografeerd, op microfilm gezet, vermenigvuldigd in welke vorm dan ook, inclusief gebruik op internet, cd, dvd, cd-rom enzovoort, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Inhoud

1. Het begin

2. Mijn ontmoetingen

- ❖ Francesca en Anna
- ❖ Oksana en Igor
- ❖ Yan
- ❖ Laura
- ❖ Bijna Vergeten...
- ❖ Sarah
- ❖ Twee heerlijk dagen

3. Het dorp Gambuh

- ❖ Ook dit is Bali
- ❖ Op zoek naar ...
- ❖ Terug geweest
- ❖ Gambuh en de rijsvelden
- ❖ De waterfilters
- ❖ De zakken worden weer gevuld....

4. Ceremonies

- ❖ Een crematie op Bali
- ❖ Melasti Ceremonie
- ❖ Ogoh Ogoh en Nyepi
- ❖ Van Ogoh Ogoh naar Nyepi
- ❖ Anturan en de dag na Nyepi
- ❖ De dames en het touwtrekken in Anturan

5. Mount Agung

- ❖ Met dank aan de Mount Agung
- ❖ Agung op 3 juli 2018
- ❖ Mount Agung 26 juli 2018

Het Begin.....

Waarom in de hij vorm. Hij heeft n hekel aan de ik-vorm. Hij vindt dat zelfingenomen en arrogant. Bij de hij-vorm kan hij zich beter inleven in de gevoelens die op hem afkomen. Hij kan er afstand van nemen en alles vanuit een helikopter view bekijken. Het zijn korte verhalen over een periode van ongeveer zes jaar en zes maanden, De verhalen zijn geschreven zoals hij zich op de die dag voelde. Hoe hij door zijn bril op dat moment naar alles om hem heen keek en observeerde zonder een oordeel te hebben. Hij wil gewoon zijn verhaal vertellen zonder veroordeeld te worden.

Vaak vroegen mensen hem waarom hij naar Bali is verhuist. Hij wil proberen dat hier weer te geven hoe het allemaal begonnen is en wat vooral de laatste twee jaar Bali voor een indruk op hem gemaakt heeft en nog maakt. Het zijn slechts een aantal verhalen. Veel verhalen en foto's zijn terug te vinden op zijn website: www.mytravel-indonesia.com

In 2007 vertrekt zijn zoon naar Indonesië. De hoofdstad Jakarta wordt voor een aantal jaren zijn thuis. Een grote stap, die hij later zou volgen. In 2008 reist hij samen met zijn jongste dochter naar Jakarta en vandaar naar Bali. Hij werd opslag verliefd op Indonesië. In 2010 gaat hij alleen terug naar Bali en verblijft in de streek rond Lovina. Zijn zoon woont dan nog in Jakarta en is inmiddels getrouwd en heeft een dochtertje. Ze bezoeken hem en vieren samen de verjaardag van zijn nieuwe schoondochter.

In het jaar 2011 maakt hij een maand lang een treinreis door Europa. Hij geniet met volle teugen en het herinnert hem aan een oude belofte die hij ooit een keer aan hem zelf gedaan heeft. Wanneer hij weer terug is van zijn treintrip probeert hij het dagelijkse leven weer op te pakken. Op de eerste verdieping was zijn appartement. Gezellig maar klein. Het balkon was iets van twee vierkante meter. Tegenover zijn appartement was een grasveld waar hoge bomen stonden. De zon had

moeite om er doorheen te komen om een straaltje warmte op het balkon te laten vallen. Recht tegenover hem was een gebouw wat in de volksmond een kerk wordt genoemd. Iedere vrijdag werd hij geconfronteerd met de dood. Mensen kwamen om afscheid te nemen van een dierbare.

Iedere ochtend maakte hij een lange wandeling door de bossen van de plaats waar hij woonde. Of het nu regende, sneeuwde of warm was, hij liep en snoof de ochtend geuren op. Genoot van de voorbijrijvende wolken en de zon die dan af en toe kiekeboe speelde. Eenmaal terug in zijn appartement, dan ging de deur naar het balkon open om de ruimte binnen te laten komen. Hij liep dan naar zijn kast, een kast die hij al zeker twintig jaar had en al twee keer had opgeknapt. In het midden zaten 4 laden en links en rechts daarvan een deur. In de bovenste lade daar lag het, herinneringen uit 2010. De roepia's lagen er nog.

Ze schreeuwde om terug te gaan. Hij bekijkt de herinneringen en koestert ze. Schuift de lade dicht, maakt koffie en rookt een sigaret op het balkon.

Het leven gaat gestaag verder, als een grijze muis. Zijn werk is marginaal en daardoor ook zijn inkomen. Zijn reserves zijn nagenoeg op. Het leven op deze manier staat hem steeds meer tegen. Hij zit in een keurslijf, een dwangbuis die steeds strakker wordt aangetrokken. Met momenten snakt hij naar adem, schone lucht, nieuwe werelden, nieuwe mensen. De lade gaat open en dicht....open en dicht....totdat....

Het was vrijdag drieëntwintig december 2011 als zijn leven de zoveelste wending neemt. Teruggekomen van zijn wandeling moet hij nodig naar het toilet, niets vreemd. Bij het doorspoelen van zijn urine denkt hij, wat een rare kleur is dat toch. Hij wacht nog een uurtje, drinkt veel water. Dan vangt hij zijn urine op. Ja, verdulleme, het is donkerrood op het zwarte af. Dat betekende naar de speciale dienst in het ziekenhuis, een halfuurtje rijden. Daar aangekomen werd het monster op basisgegevens onderzocht. Zijn tante woonde 10 minuten vanaf het ziekenhuis. Daar maar eerst even langs voor koffie, het verhaal en wat troost en warmte. Vandaaruit naar zijn huisarts, die

meteen een afspraak bij de specialist in het ziekenhuis voor de eerste komende dinsdag regelde. Kerstmis met een beladen gevoel.

Het was dinsdag 27 december als hij alleen in de wachtkamer zit en wacht. Het duurt, eerst de administratieve rompslomp. Terug de wachtkamer in. Zijn gedachten zijn nergens, het hoofd is leeg. Hij wordt binnengeropen, in een speciale stoel. Maar eerst de kleding van het onderlichaam uit. Een katheder wordt via de penis naar binnengebracht om te kijken wat er scheelt. Hij kan mee kijken op het scherm. Ziet er allemaal verwarrend uit. Het lijken wel allemaal wandelpaadjes. Een voorlopige uitslag is er nog niet. Wachten tot..... de telefoon gaat...nerveus is hij niet want wat gebeuren moet gaat toch gebeuren en alle boeken zijn al geschreven. Hij moet terug, het onderzoek moet opnieuw gedaan worden. Hij rijdt de parkeergarage binnen. Eerste verdieping is vol, tot aan de laatste verdieping moet hij gaan. Met de lift naar beneden. Nu kan hij wachten op de uitslag. Niet goed. Twee dagen later is de operatie. Een kwaadaardig gezwel in de blaas. Net op tijd erbij geweest. Nu herstellen. De weken daarna moet hij iedere vrijdag terug voor nabehandeling. De nabehandeling bestaat uit het inbrengen van een tbc-bacterie via de penis naar de balzak. De eerste 4 tot 6 uur niet naar het toilet. Na de behandeling terug naar zijn appartement. Met zijn auto, alleen. Dan is het tot en met de vrijdag erna herstellen. Hij voelt de hele week brak. Weken duurt dit. Totdat hij weer een keer terugkomt van de nabehandeling. Hij loopt naar de kast....

De lade gaat open....de lade gaat dicht....de lade gaat open en blijft open. De herinneringen worden eruit gehaald. Het plan wordt gemaakt. Het krijgt vorm.

Zijn hele leven bestond uit de ene na de andere onstuimige periode. Hij kreeg nauwelijks rust. Was de ene periode achter de rug dan was er alweer de volgende onstuimige periode. Periodes die altijd om andere gingen en nooit voor of om hem zelf. Het werd tijd dat zijn tijd zou gaan aanbreken. Dat hij zijn belofte aan hem zelf kon gaan uitvoeren. Samen met zijn tante besloot hij om de stap te zetten om voor een periode naar Bali te gaan. Een half jaar zou hij gaan. Alles werd in gang

gezet. Visum, spuiten, koffer, kleding. Zijn beide poesen gingen naar een goede vriendin. Energiestand op nul gezet. Appartement gepoetst. Van alles via marktplaats verkocht en alles flink opgeruimd. Het leek wel alsof hij niet meer zou terugkomen. Zijn beide dochters vonden het maar niks.

Zijn laatste ochtendwandeling brak aan. Hij trok zijn wandelschoenen aan, liep de trap af, de deur van het trappenhuis ging open en hij snoof de vroege ochtend lucht op. Deze keer maakt hij een langere wandeling en zou wat foto's maken als een herinnering.

Teruggekomen van zijn wandeling werd de koffer, de handbagage en de laptop nog een keer gecontroleerd. De voordeurbel ging. Het was zijn dochter die hem naar zijn tante zou brengen. Hij liep door de smalle gang naar de voordeur, draaide zich nog een keer om met het gevoel dat het de laatste keer zou zijn. Bij zijn tante werd er eerst nog echte "black coffee" gedronken en flink bijgepraat. Dingen werden gezegd die voor altijd in zijn hart zouden worden opgeborgen. De taxi kwam en ze gingen samen naar het station.

Ze stonden op het perron. De trein stond klaar om te vertrekken. De machinist zag hun en wachten om op het fluitje te blazen. Hij had haar nog nooit zien huilen, een sterke vrouw was ze. Een dikke knuffel...een kus en een por. Hij keek....zij keek.....ze wisten het alle twee. Het was een afscheid voor altijd. Hij pakte zijn koffer en liep naar de trein. De machinist blies.....ze keken tot ze elkaar niet meer zagen.

Hij zou in de late namiddag op Bali aankomen. Het vliegveld in Denpasar werd grondig gerenoveerd. Na de landing koffer pakken. Via de gang, waar aan de rechterkant allemaal wisselkantoortjes waren, naar de uitgang. De zwoele lucht en een geur van kruiden kwam hem tegemoet. Het was een gevoel van thuis komen. De chauffeur stond al te wachten en zou hem naar het hotel brengen. Ze konden elkaar nog van 2010. Het was dan ook een fijne ontmoeting.

Het was ontzettend druk rondom het vliegveld en het duurde dan ook lang voordat ze goed en wel op weg naar het hotel waren. Rond de klok van 01.00 kwamen ze daar aan. Een glas rode wijn stond al klaar.

Wat bij gepraat en onder de wol. De volgende dag zou vertrokken worden naar het huisje dat hij voor zes maanden had gehuurd. Het was een klein huisje, maar wel een erg gezellig huisje. Met een klein tuintje aan de voorkant. Alles heel eenvoudig, maar meer dan genoeg.

De nieuwe reis was begonnen. Een reis die hem veel plezier, maar ook heel veel verdriet en veel leermomenten zou gaan bezorgen.

Ontmoetingen

Francesca en Anna

Twee jonge meiden die al heel wat van de wereld gezien hebben en dat op een hele speciale manier doen. Francesca is 27 jaar en geboren in Haarlem. Zij heeft wel een heel speciaal verhaal. Op vierjarige leeftijd heeft zij haar moeder verloren en vanaf dat moment op heel veel plaatsen gewoond. Ze heeft samen met haar vader in Peru gewoond tot het moment hij overleed en zij vertrok naar Frankrijk. Momenteel woont Francesca in Barcelona. Zij is heel duidelijk de motor van hun beide en regelt alles. Vandaar dat zij verbaal ook erg goed is in verschillende talen. Anna is 28 jaar en komt uit Portugal.

Ze zijn drie dagen bij mij geweest en de eerste dag hebben ze zelf rondgetoerd op de motorscooter en aansluitend daarop hebben we het dorp Gambuh bezocht. In Gambuh werden we uitgenodigd om deel te nemen aan een drie maanden ceremonie. Tijdens de voorbereidingen van deze ceremonie wordt er lawar klaar gemaakt en is er varken aan het spit.

De tweede dag zijn we gezamenlijk naar de tempels Pulaki, Melanting en Pabean geweest. Deze tempels liggen vlak voor de plaats Pemuteran. Nadat we de tempels bezocht hadden zijn we teruggereeden naar Singaraja en hebben daar de lokale markt bezocht. Altijd een genot om daar rond te lopen en te genieten van de geuren en velen kleuren.

De derde dag zijn ze alle twee in Lovina gaan zwemmen inde hoop daar schildpadden tegen te komen, maar helaas die waren er niet. We hebben toen een toer gemaakt richting Gobleg, maar op de helft zijn we teruggegaan omdat het enorm koud en mistig was. We zijn toen naar een warung gegaan met een prachtig uitzicht en hebben daar een heerlijke jus gedronken. Het waren drie mooie en zeer speciale dagen.

Drie maanden ceremonie en Lawar.

De eerste drie maanden na de geboorte wordt de baby volgens traditie de hele dag gedragen. De baby mag de aarde niet aanraken voordat hij of zij volledige gereïncarneerd is en dat is na drie maanden. De ceremonie wordt genoemd "Telung Bulan" of "Tigang Sasih". Uit een waterkom kiest de baby een voorwerp dat bepalend is voor zijn of haar toekomst. Zo is de

betekenis van de munt: zakendoen en een palmbiad met inscriptie
betekent: wetenschap.

Honderdvijfdagen oftewel 3 Balinese maanden van elk 35 dagen na de geboorte, vindt deze ceremonie plaats. Familie, vrienden en omwonende worden uitgenodigd voor deze ceremonie. Iedereen neemt dan ook een kleine attentie mee. De baby wordt helemaal aangekleed volgens de Balinese traditie van sarong tot udeng. De baby krijgt een koordje afkomstig uit de tempel met de kleuren wit, zwart en rood om de pols. Vaak is dit ook nog een goeden kettinkje. Tijdens deze ceremonie krijgt deze baby ook de naam die bij hem of haar van toepassing is.

De eerstgeborene in het gezin heet: Putu. Een variatie hierop is Wayan of Gede.

Het tweede kind heet: Made met als variatie Kadek

Het derde kind Komang en soms Nyoman

Het vierde kind heet Ketut

Bij het vijfde kind begint alles weer opnieuw: Putu, Made, Komang en Ketut

Lawar

Tijdens de ceremonie wordt door een groepje mannen een varken aan het spit geroosterd en anderen bereiden de Lawar voor. Dit is het belangrijkste gerecht tijdens deze en ook andere ceremonies. Lawar bestaat uit: groene bonen, geklopte eieren, plantaardige olie, kaffir limoenblaadjes, kokosmelk, palmsuiker, versgeraspte kokosnoot en gefrituurde sjalotjes. Dit wordt allemaal geroerbakt in kokosolie. In Gambuh werd de lawar vermengd met varkensvlees en bloed van het varken. Lawar wordt gegeten met witte rijst en andere vleesgerechten zoals babi guling (geroosterd speenvarken)

24 februari 2018

Oksana en Igor

Twee mooie dagen.

Oksana en Igor komen uit de plaats Lviv. De plaats Lviv ligt in de Ukraine. Ik heb net even op google gekeken. Verdulme dat is een mooie plaats. Zij maakte een rondreis door Azië en Bali was hun laatste halte. Het moest meer relaxen dan reizen worden. Het mooie aan deze ontmoeting was dat zij op huwelijksreis waren. Een huwelijksreis van meer dan 5 maanden en door 10 landen inclusief Bali.

Vanuit Kuta kwamen ze met de motor naar mijn huis. Flink wat regen onderweg en de tijd die door de GPS wordt aangegeven klopt nooit. Ze dachten er dus in een korte tijd te zijn. Maar ook dat doet de gps, je ongeloofelijk omleiden over kleien en haast onbegaanbare weggetjes. De hele trip had dus langer geduurd dan ze gepland hadden. Ze zouden twee nachten blijven.

Soms dan heb je dat wel eens, je geeft iemand een hand, het is een stevige handdruk en iets van energie komt vrij en het klikt meteen. Dat was met Oksana en Igor ook zo en dat zou later ook blijken.

Om op de eerste dag nog activiteiten te ondernemen was de tijd te kort en waren ze ook te vermoeid. Terwijl zij zich aan het douche waren had ik een lekker kop lokale koffie gemaakt. Lekker buiten gezeten en gepraat over hun reis, Ukraine en ik over Bali.

We zijn daarna naar het strand gegaan dat we de volgende dag ook zoude doen. We hebben daar samen genoten van de ondergaande zon, de mensen die we ontmoette. Putu die het fruit kwam verkopen. De dochter van toko nummer 7 met haar dochttertje, het meisje die Engels studeerde en bij ons kwamen oefenen. Zij genoten daar op dezelfde manier van als ik telkens doe.

Toen het donker werd zijn we naar Warung Aria gegaan waar we een heerlijke krabsoep hebben gegeten.

De volgende dag zijn we naar het boeddhistische klooster Vihara gegaan in Banjar. Vandaaruit naar Lina voor de lunch, naar huis voor koffie. Ik had hun verteld over Gambuh en daar wilde ze wel naar toe. Na wat heen

weer gebel kreeg ik eindelijk Ketut Budi te pakken en zijn we Gambuh gaan bezoeken. De andere kant van Bali.

Omdat we na Gambuh nog wel iets wilde ondernemen stelde ik voor om nog een mooie route te rijden die uiteindelijk in de bergen bij een warung zou uitkomen waar je een grandioos uitzicht hebt op een gedeelte van Buleleng.

Daar wat gedronken en gebakken banaan gegeten. Zitten kletsen over huwelijk en zo en over romantisch zijn. Op dat moment klonk Perfect van Ed Sheeran uit de boxen. Igor stond op en pakte Oksana bij de hand en leidde haar naar daar waar de vloer vrij was en ze danste tot aan het einde van de muziek. Prachtig.

In de namiddag weer naar het strand, gegeten bij warung Ayu. Het einde van twee korte maar zeer mooie dagen, met twee mooie mensen.

27 mei 2018

